

кількох ізольованих один від одного оптичних волокон, укладених в оболонку, та не містять у собі метали, що унеможлиблює визначення ринкової вартості зазначеного кабелю відповідно до методики [4] за ціною лому. Разом із тим новітні інформаційні технології викликають постійне зростання об'ємів виробництва та сфер застосування видів волоконно-оптичного кабелю, що ставить актуальним питання розробки окремих методик визначення ринкової вартості кабельної волоконно-оптичної продукції.

Таким чином, можна дійти до висновку, що питання особливостей проведення судових товарознавчих експертиз кабельної продукції достатньо актуальне в наступних аспектах: необхідність надання ініціатором призначення експертизи достовірних та максимально повних обов'язкових вихідних даних, необхідних для ідентифікації виробу; визначення фактичного терміну експлуатації об'єкта оцінки та розробка методик визначення ринкової вартості кабельної волоконно-оптичної продукції.

Список використаних джерел

1. ДСТУ 7512:2014. Вироби кабельні. Терміни та визначення понять [Чинний від 2015-02-01]. УкрНДІКП, 2014.
2. Оснач О.Ф. Товарознавство. Промислове обладнання, прилади, інструменти. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 304 с.
3. Семенова В. Г. Напрямки ефективного розвитку підприємств кабельної промисловості. Экономика и управление предприятием. 2015. № 2/6(22).
4. Нікіта А.Г. Особливості визначення ринкової вартості кабельної продукції під час проведення судової товарознавчої експертизи. Інформаційний лист. Запоріжжя: Запорізький НДЕКЦ МВС України. 2019.

Жеребко Олександр Іванович,
завідувач відділу нормативно-методичної діяльності та стандартизації лабораторії організації наукової, методичної діяльності, нормативного забезпечення та міжнародного співробітництва Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, кандидат юридичних наук

ВИСНОВОК ЕКСПЕРТА ЯК ДЖЕРЕЛО ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Результати проведення судової експертизи оформлюються висновком експерта. Відповідно до ч. 2 ст. 84 КПК України [1] висновок експерта є одним із процесуальних доказів в кримінальному процесі. Висновок експерта є індивідуальним джерелом доказів, яке базується на

основі використання спеціальних знань, наукових та технічних засобів і методів експертом у галузі, що стосується питань експертизи.

Експертиза може призначатись у різних галузях, специфікою якої можуть бути спеціальні знання, використані для з'ясування істини у кримінальному провадженні. Тому висновок експерта має важливе значення для вирішення завдань правосуддя. С.В. Корякіна підкреслює те, що певна «гарантованість» інформації, отриманої в межах надання судово-експертних послуг, забезпечується своєрідною «авторитетністю» висновку експерта. Судді, хоча й керуються правилом стосовно того, що жоден з доказів не має заздалегідь встановленої сили, проте, не маючи спеціальних знань в тій чи іншій галузі, дуже часто беруть на віру висновок експерта [2, с. 234].

Відповідно до ст. 69 КПК України експертом у кримінальному провадженні є особа, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, має право відповідно до Закону України «Про судову експертизу» на проведення експертизи і якій доручено провести дослідження об'єктів, явищ та процесів, що містять відомості про обставини вчинення кримінального правопорушення, та дати висновок з питань, які виникають під час кримінального провадження і стосуються сфери її знань. У деяких випадках до проведення експертизи може залучатись спеціаліст – особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних або інших заходів і може надавати консультації з питань, що потребують знань і навичок (фотографування, складання схем, відібрання зразків для експертного дослідження).

Висновок експерта – це процесуальний документ, в якому викладено докладний опис проведених експертом досліджень та зроблені за їх результатами висновки, обґрунтовані відповіді на запитання, поставлені особою, яка залучила експерта, або слідчим суддею чи судом, що доручив проведення експертизи (ч. 1 ст. 101 КПК України).

У висновку експерта повинно бути зазначено (ст. 102 КПК України):

1) коли, де, ким (ім'я, освіта, спеціальність, свідоцтво про присвоєння кваліфікації судового експерта, стаж експертної роботи, науковий ступінь, вчене звання, посада експерта) та на якій підставі була проведена експертиза;

2) місце і час проведення експертизи;

3) хто був присутній при проведенні експертизи;

4) перелік питань, що були поставлені експертові;

5) опис отриманих експертом матеріалів та які матеріали було використано експертом;

6) докладний опис проведених досліджень, у тому числі методи, застосовані у дослідженні, отримані результати та їх експертна оцінка;

7) обґрунтовані відповіді на кожне поставлене питання.

Інші вимоги до висновку експерта можуть бути встановлені законодавством.

Висновок експерта як кінцевий результат проведеного дослідження має містити не тільки питання, які були поставлені експерту та проведене дослідження (експертну оцінку), а й обґрунтування на кожне поставлене питання. За надання неправдивого висновку експерт несе кримінальну відповідальність, про що він завчасно попереджається.

Основна вимога, яку висувають до висновку експерта, – його вірогідність, правильність та достатня обґрунтованість. Якщо дослідження здійснено належним чином, а висновок зроблено на підставі правильного аналізу отриманих результатів, то й висновок відповідає цим вимогам та є єдино вірогідним. У разі сумнівів щодо правильності або обґрунтованості висновку експерта процесуальне законодавство надає можливість перевірки його рішення та виправлення помилки, якщо її допущено, але знову ж таки, шляхом звернення до експерта та призначення і проведення повторної судової експертизи, висновки якої будуть відображені в оцінці в сукупності з іншими доказами у справі.

В криміналістичній літературі значна увага приділяється питанням психологічного впливу різних обставин справи на формування висновку експерта. Протягом багатьох років дискусійним є питання щодо меж ознайомлення експерта з матеріалами справи, маючи на увазі можливий їх вплив на процес експертного дослідження та формування висновку експерта.

Окремі науковці вважають, що для забезпечення нормального процесу формування переконань експерта достатнім є ознайомлення його з матеріалами справи лише в тому обсязі й тих межах, котрі безпосередньо стосуються об'єкта експертизи. В протилежному випадку може мати місце негативний психологічний вплив, здатний викликати сприйняття експертом чужих оціночних суджень [3, с. 74]. Як засіб нейтралізації негативного впливу на експерта обставин справи, В.Ф. Орлова пропонує виховувати в експертів відповідну психологічну сталість та критичне ставлення до матеріалів справи, розробку прийомів побудови та перевірки версій, котрі забезпечують об'єктивність дослідження, колективне обговорення випадків колізії експертного висновку і матеріалів справи [4, с. 239].

Отже, під час розслідування кримінальних проваджень висновок експерта відіграє важливу роль в якості доказу з метою притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності. Проведення експертного дослідження і формування висновку експерта – це тривалий і доволі копіткий процес, пов'язаний із послідовним вирішенням взаємопов'язаних завдань, а саме: детальне й всебічне вивчення об'єктів експертного дослідження, визначення значущості встановлених ознак, їх індивідуальності та сталості, оцінки сукупності встановлених ознак й формулювання висновку. На достовірність й обґрунтованість висновку експерта впливає низка чинників, знання яких потрібне не лише експерту, що робить висновок

за дослідженням, а й слідчому та судді, які оцінюють зроблений експертом висновок і використовують його в судочинстві з метою встановлення істини у справі. Важливо у призначенні та проведенні експертизи дотриматись правильного механізму призначення експертизи (встановлення необхідності проведення експертизи; підготовка клопотання про проведення експертизи та матеріалів, якими воно обґрунтовується; звернення до слідчого судді й отримання ухвали; направлення ухвали суду та матеріалів кримінального провадження експерту). Саме зазначений механізм призначення експертизи допоможе в отриманні обґрунтованого висновку експерта в якості відповідей на питання, які виникли в результаті розслідування кримінального провадження.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. Дата оновлення: 11.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Корякина С.В. Судебно-экспертные услуги как средство наиболее эффективной реализации права на защиту. Научные труды. Российская Академия юридических наук. 2004. Вып.4. Том 3. С. 234–236.
3. Яковлев А.М. К вопросу о формировании убеждений судебного эксперта. Правовые и методологические проблемы судебной экспертизы. М.: Юрид. лит. 1974. 167 с.
4. Орлова В.Ф. Теория судебно-почерковедческой идентификации. Труды ВНИИСЭ. 1973. Вып. 6. С. 237–243.

Івасишин Тарас Михайлович,

доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики Навчально-наукового гуманітарного інституту Національної академії Служби безпеки України, кандидат біологічних наук, доцент

ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ОБЛІКІВ

Недостатньо високий рівень розкриття злочинів, що вчиняються на сьогодні в Україні, пояснюється низкою причин, однією з яких є дефіцит інформації, необхідної як для встановлення підозрюваних на початковому етапі розкриття вчиненого злочину, так і для викриття всіх співучасників у злочинній діяльності, тобто у підготовці, здійсненні, приховуванні злочину й організації протидії розслідуванню. Це потребує удосконалення прийомів, методів і засобів зі збирання, фіксації й використання інформації, що має значення для розслідування.

Однією з умов, що визначає успіх й ефективність діяльності правоохоронних органів із запобігання, розкриття та розслідування злочинів, є рівень її забезпечення криміналістичною інформацією, яка характеризує вчинений (чи такий, що готується) злочин та осіб, причетних до нього. Із розвитком інформаційно-обчислюваної техніки,